

individualni interes, a obzir blagosti, dobrote ili samilosti znao bi prije oslabiti gospodarsku težnju nego je ojačati. Po A d a m u S m i t h u, prvaku u nacionalnoj ekonomiji, ne očekujemo dobar objed od dobrote mesarove ili pekarove, nego od njegova koristoljublja, i ne apeliramo na njegovu ljubav bližnjega nego na samoljublje njegovo, ne pozivamo se na našu potrebu nego na njegovu korist. Druga se opreka obično vidi u tom, što vidna točka etike leži u idealnome kraju, dok je pogled narodnogospodarstveni upravljen na izvanjska dobra, a nije — vele — moguće podjednako upravljati pažnju na obadvije strane: čiji se pogled zaustavi na tvarnome svijetu, taj je izgubljen za idealni život, a tko upre oči svoje u idealni kraj, taj se mora rastati sa svijetom i napustiti težnju za njim. Dva se prema tome mišljenju svijeta bore oko čovjeka, da ga predobiju za se. Jedan ga privlači nuždom života, a osim toga mu obećaje obilje i sjaj i raskoš. Drugi nema ništa zamamljivo, i ne obećaje užitak, već postavlja zahtjev dužnosti. »Pflicht! Du erhabener grosser Name, der du nichts Beliebtes, was Einschmeichelung bei sich führt, in dir fassst, sondern Unterwerfung verlangst, . . . was ist der deiner würdiger Ursprung und wo findet man die Wurzel deiner Abkunft, welche alle Verwandtschaft mit Neigungen stolz ausschlägt und von welcher Wurzel abzustammen, die unnachlässliche Bedingungen desjenigen Wertes ist, den sich Menschen allein selbst geben können? S takovom emfazom uzdiže Kant dužnost nad užitak, a drugi sličnim zanosom hvale muku i napor, traže umjerenost i priprost život, siromaštvo i težak